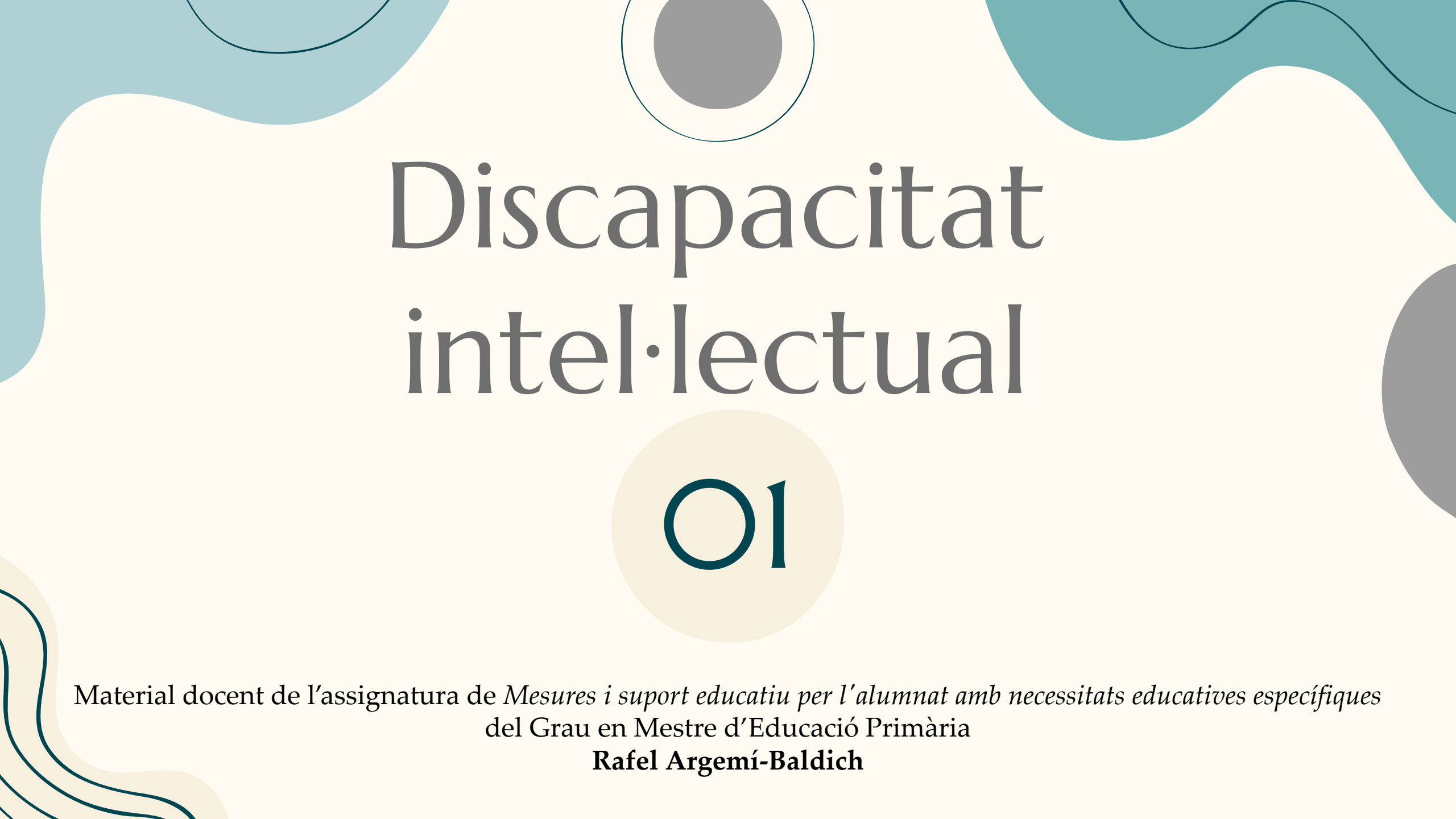

Discapacitat intel·lectual

01

Material docent de l'assignatura de *Mesures i suport educatiu per l'alumnat amb necessitats educatives específiques*
del Grau en Mestre d'Educació Primària
Rafel Argemí-Baldich

NESE:

Necessitats específiques suport educatiu

NEE: Necessitats educatives especials.
Alumnat amb:

Discapacitat física

Trastorn greu de conducta

Discapacitat intel·lectual

Trastorn mental

Discapacitat sensorial:
Visual i auditiva

Malalties degeneratives greus i minoritàries

TEA: Trastorn de l'espectre de l'autisme

Alumnat amb trastorns d'aprenentatge o comunicació

Alumnat d'origen estranger amb NESE derivades de:

- Incorporació tardana al sistema educatiu
- Falta de domini de la llengua vehicular del saprenentatges
- Escolaritat previa deficitària

Alumnat amb altes capacitats

Situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorides

Risc d'abandonament escolar prematur

Objectiu

Mesures i suport educatiu per a la discapacitat Intel·lectual: Planificació específica per a la transferència i generalització dels aprenentatges, treball d'autonomia i de la vida diària, entrenament en habilitats socials

Definicions-I

Grup d'afeccions etiològicament diverses originades durant el període del desenvolupament i caracteritzades per un **funcionament intel·lectual** i **comportament adaptatiu** significativament **inferiors** a la mitjana

Definicions-II

Discapacitat provocada per una deficiència d'una funció cognitiva, que comporta **limitacions funcionals tant en el funcionament intel·lectual com en la conducta adaptativa** expressada en les **habilitats conceptuais, socials i pràctiques**, i que s'origina abans dels 18 anys.

Definicions-III

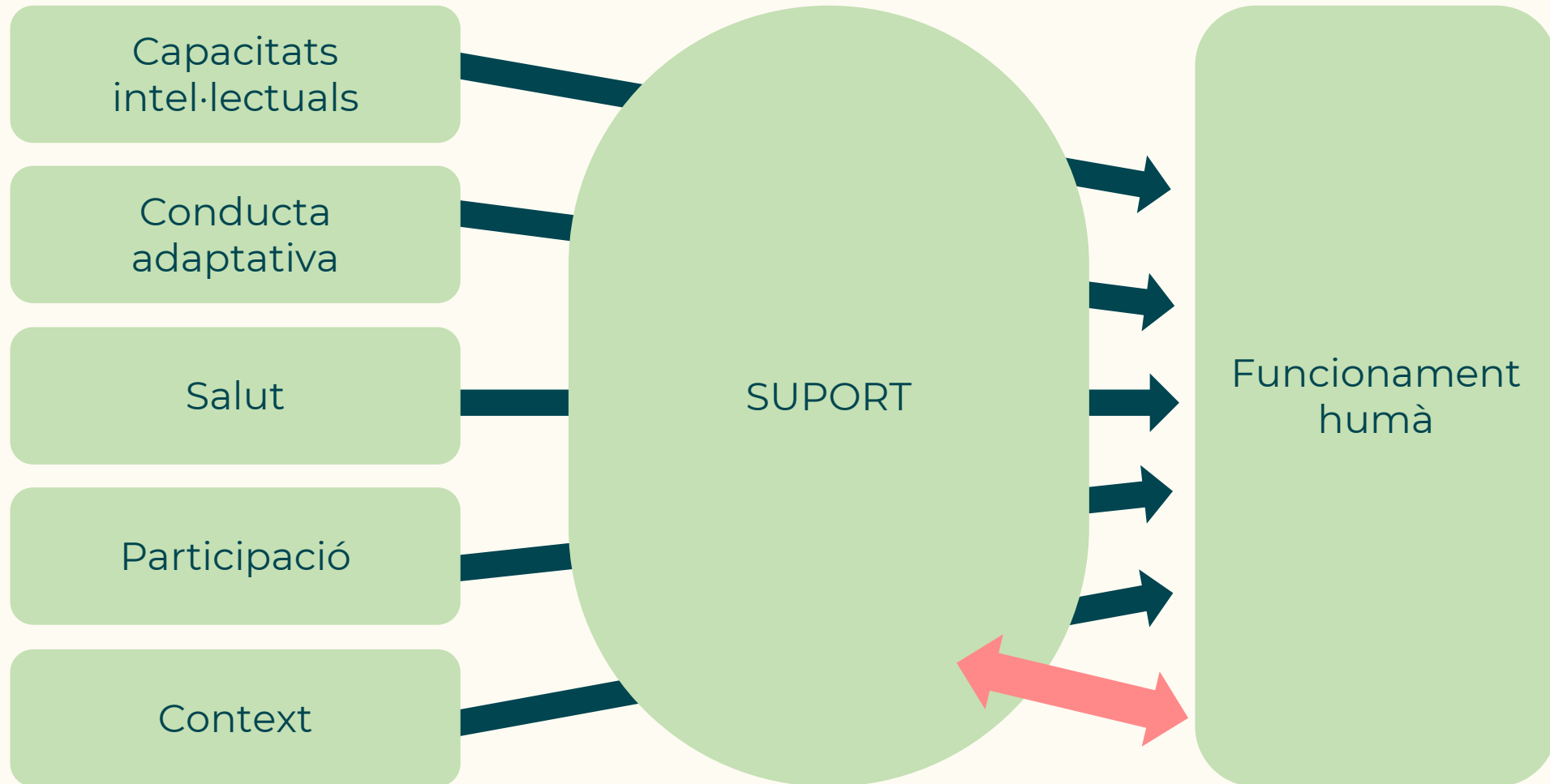
La discapacitat intel·lectual és una discapacitat caracteritzada per **limitacions** significatives tant en el **funcionament intel·lectual** com en el **comportament adaptatiu**, expressades en **habilitats conceptuals, socials i pràctiques**. Aquesta discapacitat s'origina durant el període de desenvolupament, que operativament es defineix com abans de que l'individu compleixi els 22 anys (2021, p. 1).

Schalock, R.L.; Luckasson, R; i Tassé M.J. (2021). *Twenty Questions and Answers Regarding the 12th Edition of the AAIDD Manual: Intellectual Disability: Definition, Diagnosis, Classification, and Systems of Supports*. American Association on Intellectual and Developmental Disabilities.

Definicions-IV

Trastorn que comença en el període de desenvolupament i que inclou **limitacions en el funcionament intel·lectual** i en la **conducta adaptativa** quant al **domini conceptual, social i pràctic**, i que té implicacions importants en l'aprenentatge escolar (2014, p. 33).

Model multidimensional del funcionament humà

Verdugo i Schalock (2010). Últimos avances en el enfoque y concepción de las personas con discapacidad intelectual. *Siglo Cero* 41 (4) 7-21.

CAPACITATS INTEL·LECTUALS: Capacitat mental general que inclou raonament, planificació, solució de problemes, pensament abstracte, comprensió d'idees complexes, aprendre amb rapidesa i aprendre de l'experiència.

CONDUCTA ADAPTATIVA: Conjunt d'habilitats conceptuals, socials i pràctiques que s'han après i es practiquen per les persones a la seva vida quotidiana.

SALUT: Estat de complet benestar físic, mental i social.

PARTICIPACIÓ: Desenvolupament de la persona en activitats reals en àmbits de la vida social que es relaciona amb el seu funcionament a la societat, i es refereix als rols i interaccions a la llar, treball, oci i activitats culturals.

CONTEXT: Condicions interrelacionades en les que viuen les persones en la seva vida quotidiana i que inclou factors ambientals i personals que representen l'ambient complert de la vida de la persona.

SUPORTS: Recursos i estratègies que es dirigeixen a promoure el desenvolupament, educació, interessos i benestar personal de l'individu, així com per millorar el seu funcionament individual. Un exemple són els sistemes organitzatius, incentius, suports cognitius, instruments...

Funcionament intel·lectual

Àrea funcionament	Limitacion significatives
Pensament i aprenentatge	Resolució de problemes, pensar de manera abstracta, comprendre idees complexes, aprendre amb rapidesa i aprendre de l'experiència
Raonament i planificació	Planificació i la implementació, competència interpersonal i presa de decisions, resolució de problemes socials i pensar de manera flexible
Aprenentatge de l'experiència	Generalització a partir d'experiències i situacions prèvies, i major vulnerabilitat i/o risc de victimització.

Conducta adaptativa

Domini conducta	Limitacion significatives
Habilitats conceptuals	Planificació, resolució de problemes, pensament abstracte, activitats acadèmiques (lectura escriptura i aritmètica), conceptes econòmics
Habilitats socials	Major vulnerabilitat i victimització, resposta social i judicis inadequats, ingenuïtat, aprenentatge de l'experiència, treball en grup, en situacions socials complexes, pensaments i comportaments rígids
Habilitats pràctiques	Activitats de la vida diària: cura personal, domèstiques, mobilitat... activitats laborals: competències laborals, relació amb companys/es... us dels diners, i manteniment d'un entorn seguir en relació a ell mateix i els altres.

Especificacions

Segons el **DSM-V**, els diferents **nivells de gravetat** es defineixen **segons el nivell adaptatiu**, i **no segons** les puntuacions del **quocient intel·lectual** (QI), perquè és el funcionament adaptatiu el que determina els nivells de suports requerits. Amb tot, les puntuacions del QI són habitualment emprades en els diagnòstics dels infants.

Lleu
50/55-69

Moderat
35/40-
50/55

Greu
20/25-
35/40

Profund
< 20/25

Exemples avaluacions

Nom: [REDACTED]
 Data: 22/4/2022

Dibuix:

Li agrada dibuixar, escoltar música,
 mirar vídeos a la tablet.
 A l'escola el que més li agrada és sortir
 al pati a jugar.
 Dimarts fa una excursió a Turodors
 Al Mont Pelic Tàrrer (costa dret).
 a. d. p. s.

Grup de treball d'Educació Especial

Lectura i escriptura

5. LLEGEIX AQUESTES FRASES.

LA MARIA JUCA A PILOTA.

EL GAT BEU LLET.

LA MESTRA ESCRIU A LA PISSARRA.

EN JOAN ES VESTEIX SOL.

6. COMPLETA AQUESTES FRASES AMB LES PARAULES QUE HI VAGIN BÉ.

EL MEU COLOR PREFERIT ÉS EL ROSA VERDA TALLA
AVUI HE MENJAT CAROTES
EM LLEVO I EM POSO I PANTALONS.

Avaluació Inicial
Matemàtiques

Nom i Cognoms:

Data:

MATEMÀTIQUES 2

1. Dictat de nombres:

5.9.14.37.95.100.100⁷² 100⁵⁰

2. Calcula:

$$\begin{array}{r} 32 \\ + 17 \\ \hline 49 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 35 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ + 28 \\ \hline 44 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 21 \\ + 17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ - 21 \\ \hline 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ - 32 \\ \hline 26 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 15 \\ \hline \end{array}$$

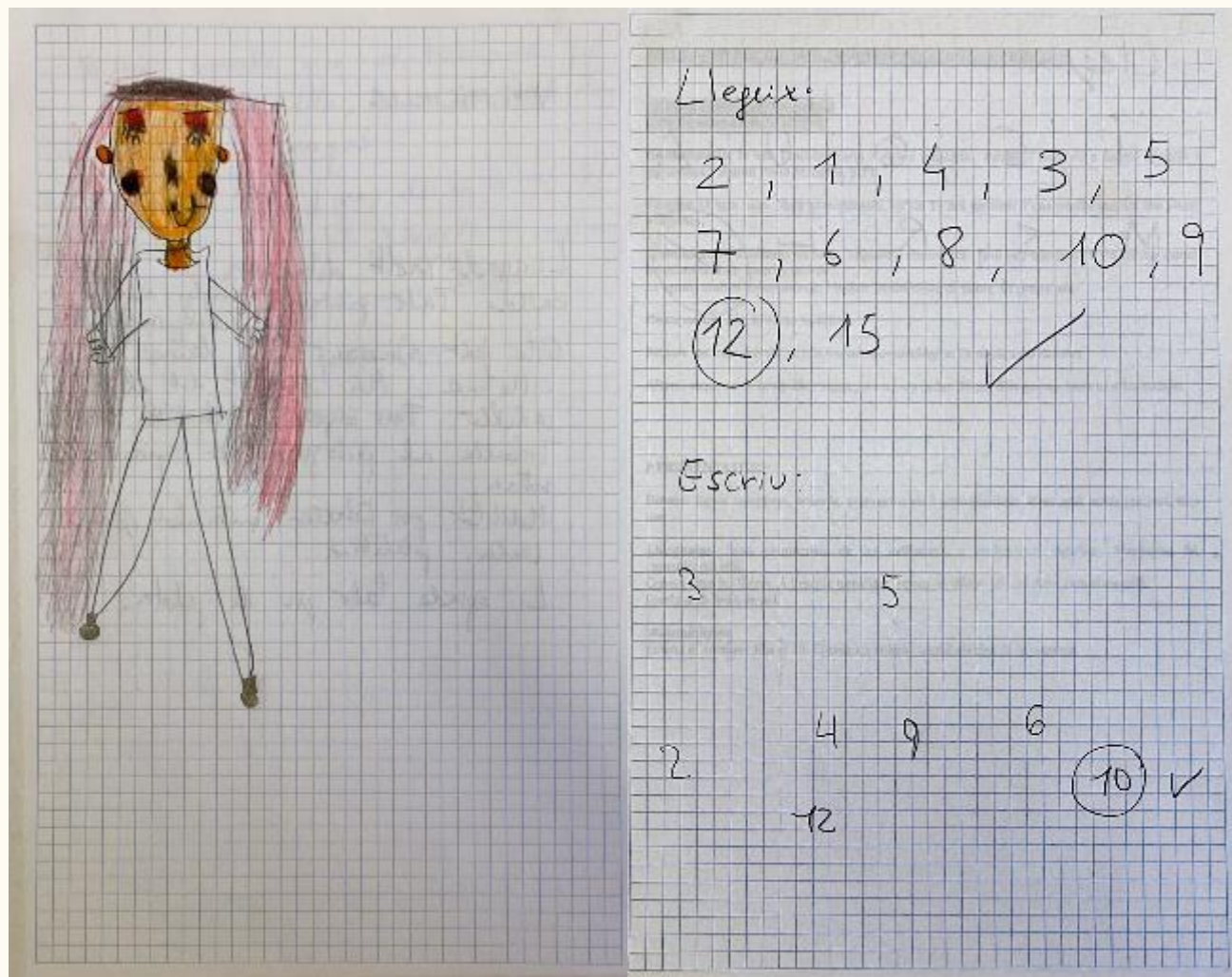
$$\begin{array}{r} 59 \\ - 25 \\ \hline \end{array}$$

3. Continua la serie:

3 → 6 → 9 → □ → □ → □ → □ → □ → □ → □

4 → 8 → 12 → □ → □ → □ → □ → □ → □ → □

Exemples avaluacions

Exemples avaluacions

CI den

NOM: [REDACTED] DATA:

AVALUACIÓ INICIAL

1- RECONeix TOTS ELS NÚMEROS DEL 0 AL 10:

4 6 2 0 8 3 7 9 10 1 5

2- ESCRIU TOTS ELS NÚMEROS DEL 0 AL 10 (dicats per ordre, miram el traç i poden copiar)

1 2 3 4 5

3- COMPTA OBJECTES FINS A: _____

1 2 3 5

NOM: DATA:

AVALUACIÓ INICIAL

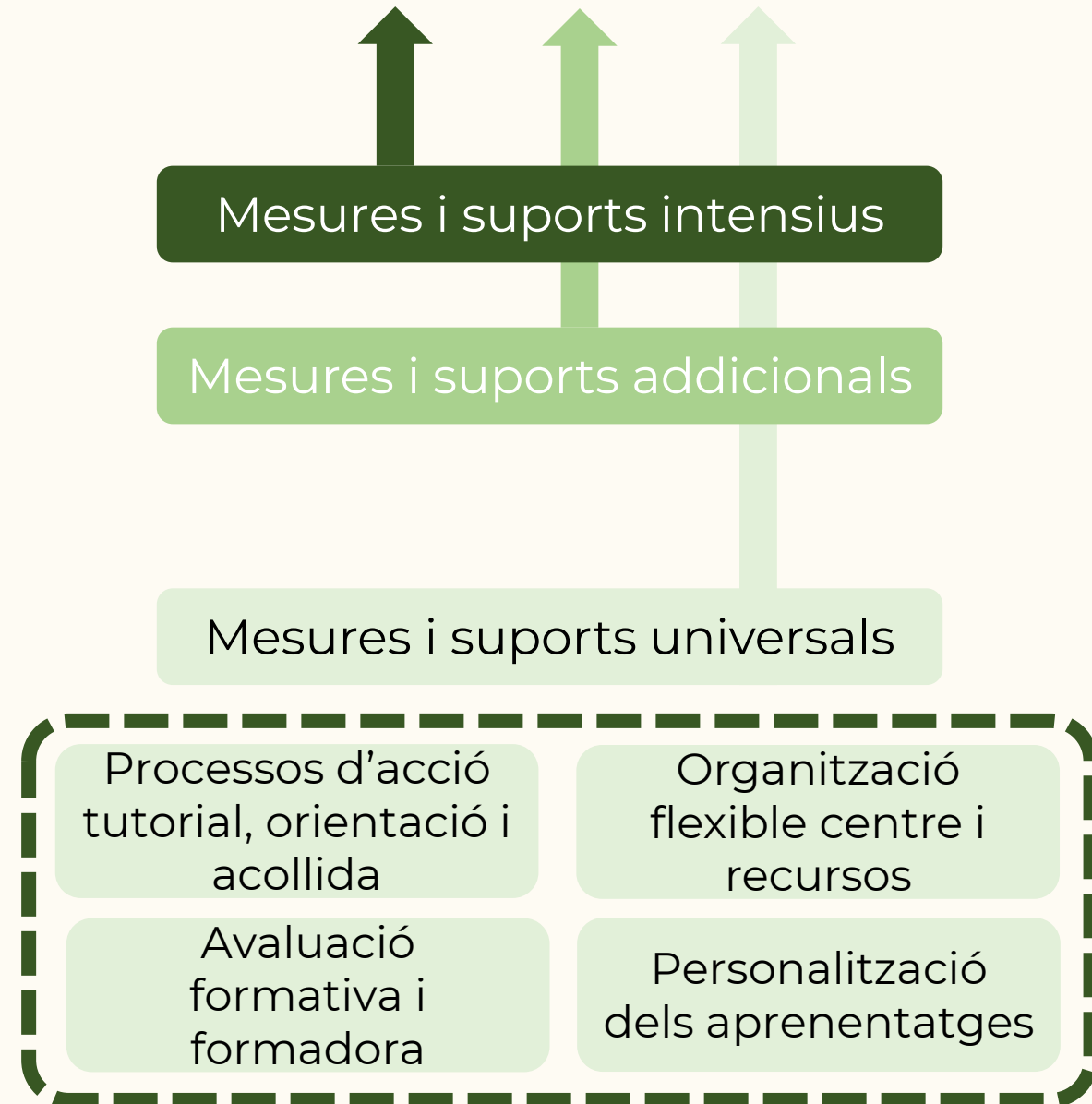
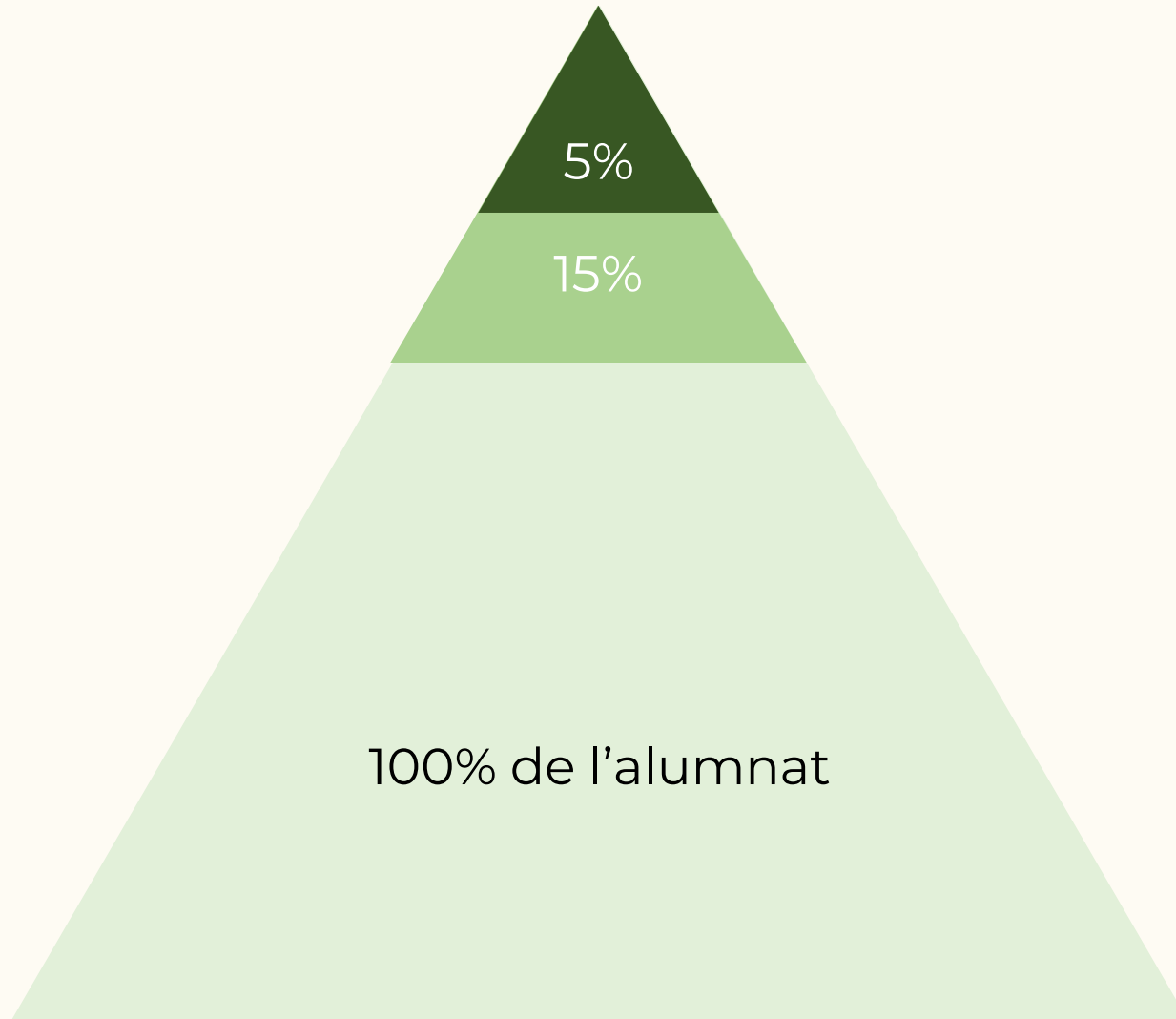
11- CONCEPTES QUANTIFICADORS BÁSICS:

MOLTS - POC	IGUAL - DIFERENT

12- COMPARAR QUANTITATS:

DIBUIXA MÉS QUE.....	DIBUIXA MENYS QUE.....
DIBUIXA IGUAL QUE.....	

Intensitat de mesures i suports

Organització flexible centre i recursos

Universals

Ensenyament
multinivell

Docència
compartida

Additionalals

Suport del o la
mestra d'educació
especial

Intensives

Suports intensius per
a l'escolarització
inclusiva (SIEI)

Suport del personal
d'atenció educativa

CEEPSIR

Avaluació formativa i formadora

Universals

Diferents instruments d'avaluació: coavaluació, autoavaluació, rúbrica...

Múltiples formats d'activitats d'avaluació

Addicionals

Utilització de suports per a l'avaluació formadora

Intensives

Selecció de criteris d'avaluació inferiors als de cicle o etapa

Processos acció tutorial, orientació i acollida

Universals

Processos d'acollida
de famílies

Tutoria entre iguals

Additional

Mesures d'acció
tutorial específiques

Actuacions de suport
i acompanyament a
la família

Coordinació
específica de
professionals del
centre

Intensives

Sistema específic de
comunicació
escola/família

Processos
d'orientació en els
itineraris personals

Coordinació amb
professionals externs

Personalització dels aprenentatges

Universals

Múltiples maneres
d'acció, expressió i
representació

Adicionals

Suports visuals per a
l'organització personal

Adaptació material i
processos

Treball explícit de les
rutines

Modelatge sistemàtic

Intensives

Planificació
específica per a:

- a) Transferència i generalització dels aprenentatges
- b) Autonomia i vida diària
- c) Autodeterminació
- d) Habilitats socials

Suports visuals per a l'organització personal I

	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
9:00h	 CATALÀ	 CATALÀ	 MÚSICA	 CATALÀ	 CATALÀ
10:00h	 SOCIALS	 CASTELLANO	 SOCIALS	 SOCIALS	 SOCIALS
10:45h	 SOCIALS	 NATURALS	 CASTELLANO	 SOCIALS	 RELIGIÓ/VALORS
11:30h	 SOCIALS	 SOCIALS	 SOCIALS	 SOCIALS	 SOCIALS
12:00h	 SOCIALS	 ARTS & CRAFTS	 MATEMÀTIQUES	 CASTELLANO	 ENGLISH
13:00h	 SOCIALS	 MATEMÀTIQUES	 ENGLISH	 MATEMÀTIQUES	 CASTELLANO

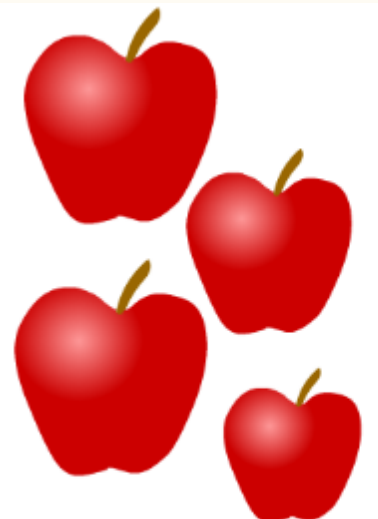

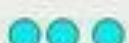
Suports visuals per a l'organització personal II

Temporitzadors: Time Timer, Temporitzador visual...

Adaptació de material i processos I

	2 	? COMPROVA
---	--	--

1 + 5 	3 + 0
--	---

NOM: _____ DATA: _____

QUIN DIBUIX VA BÉ A LA FRASE?

AL PARE LI HA CAIGUT UN MITJÓ MENTRE ESTENIA LA ROBA: _____

A 	B
C 	D

Adaptació del material i processos II

Fes una redacció sobre l'hivern:

Mira la foto i contesta

? En aquesta foto, fa fred o fa calor?

? De quin color es la jaqueta d'aquest nen?

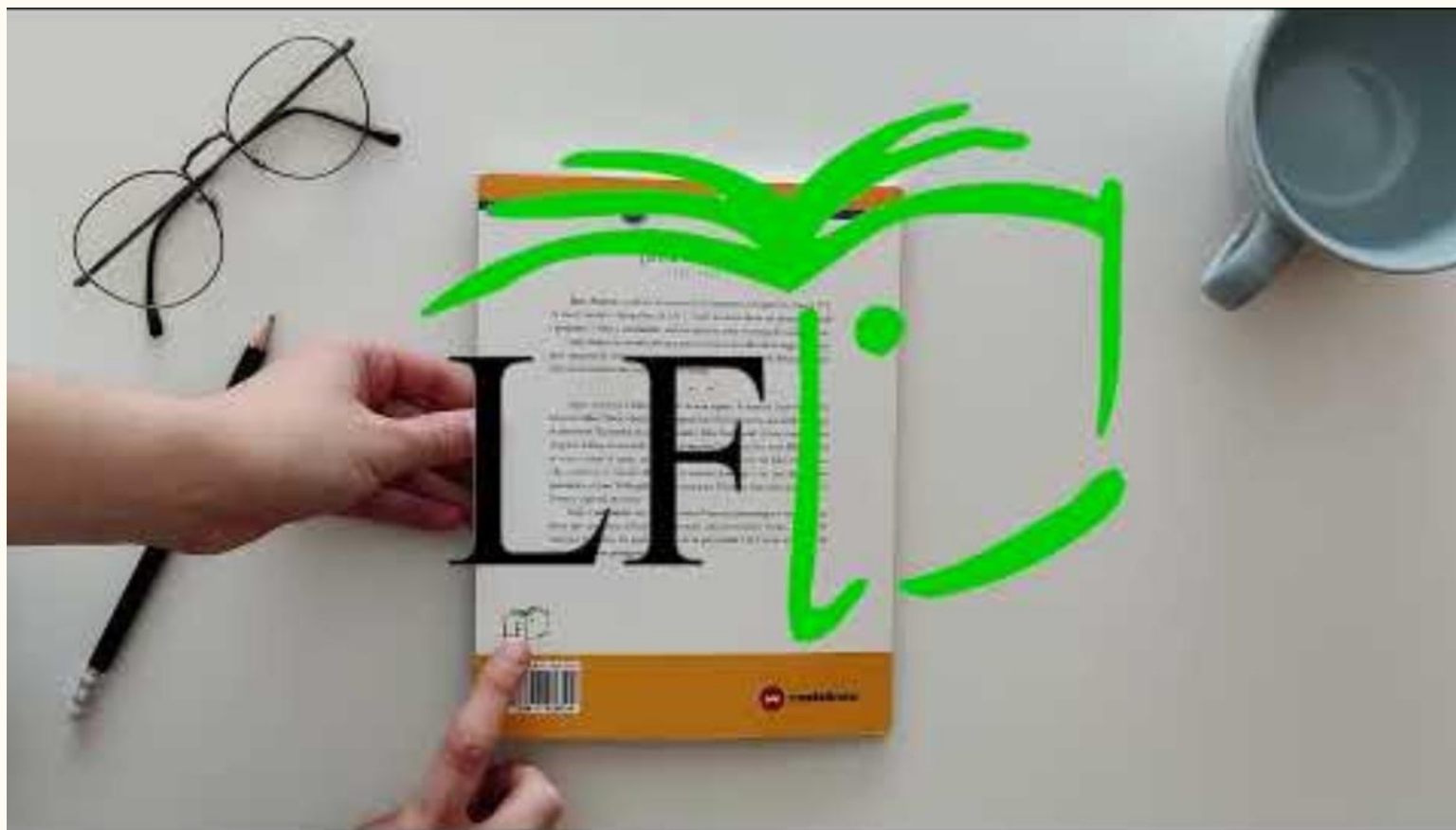
? Què s'ha posat aquest nen al cap?

Adaptació del material i processos III

Adaptació del material i processos IV

Adaptació dels materials i processos V

Retard
temporal

S'espera abans de l'error, donant suport i reforçant
Progressivament s'augmenta l'interval de temps ens que
es dona el suport

Suport
simultani

És immediat, sense permetre la resposta de forma
independent

Fragmentació
de tasques

Es divideixen les tasques que es volen ensenyar

Treball explícit de les rutines

Activitats que es realitzen d'una manera determinada, regular i periòdica. Les rutines requereixen habilitats i, una vegada establertes, creen aprenentatges i es formen els hàbits.

Benvinguda,
passar llista...

Crear rutines per tal d'iniciar el dia i un primer contacte amb el grup

Pla de treball

Estructura de forma visible el desenvolupament de la sessió

Transició

Definir de forma conjunta els espais de transició entre classes o activitats

Conversa

Donar lloc de forma diària perquè es puguin expressar vivències, emocions, opinions, sentiments, angoixes...

Modelatge sistemàtic I

Tècnica de reforç sistemàtic en que s'utilitza la observació directa d'un model per adquirir noves conductes o habilitats socials que l'usuari no té o que les té de manera molt incipient. El més important és el model que donem a l'usuari, ja que és la guia a seguir.

Pràctica
directe

S'ensenyen les conductes o les habilitats socials mitjançant instruccions directes

Pràctica de
conducta

Practicar una conducta o habilitat social ensenyada en diferents situacions, contextos i persones

Modelatge per
vídeo

S'utilitza el vídeo per a donar un model visual dels comportaments o habilitats socials específiques a treballar. Aquest pot prendre el format de *vídeo modeling*, *vídeo self modeling*, vídeo fragmentat... (Odom et al. 2005)

Modelatge sistemàtic II

Reforç de conductes

Es reforça la freqüència d'un comportament o habilitat social desitjada.
Reforç positiu, negatiu o intermitent

Aproximacions successives

Desfragmentar l'habilitat social a ensenyar, i practicar i reforçar cada una d'elles, donant suport a tot el procés d'aprenentatge

Feedback

Es dona informació d'aquelles habilitats socials, o parts d'elles, que són correctes o que poden millorar-se

Autodeterminació I

L'autodeterminació és un procés que implica anar guanyant control, experiència i autonomia a la vida, tot organitzant l'ensenyament d'estratègies mitjançant un procés de resolució de problemes que l'alumne ha de seguir per assolir un objectiu preestablert en base a les seves preferències.

Segons el model d'autodeterminació de Wehmeyer (1996), aquesta consta dels següents punts:

1. Fer eleccions
2. Expressar preferències
3. Participar en la presa de decisions
4. Establir i assolir objectius
5. Autogestionar-se i autoregular-se
6. Autodefensar-se
7. Adquirir coneixement i consciència d'un mateix

Autodeterminació II

La Roser i els seus companys estan acabant de dinar al menjador de l'escola. Ella per postres ha escollit iogurt, però després d'intentar-ho una estona, ella no pot treure la tapa.

La Roser no parla, però sap realitzar alguns signes senzills.

La Roser intenta treure la tapa del iogurt, però està molt enganxada i no ho aconsegueix.

Llavors agita la mà per cridar l'atenció de la seva monitora, la Núria.

- Núria: Què vols Roser?
- La Roser fa el signe d'ajuda
- Núria: Necessites ajuda?
- La Roser aixeca el iogurt i ensenya la tapa.
- Núria: No pots treure la tapa? No et preocupis, jo t'ajudo!

La Núria li aixeca la punta de la tapa i li dona el iogurt perquè la Roser acabi de treure-la.

La Roser fa el signe de gràcies i comença a menjar el seu iogurt.

Recursos intensius a les escoles

Suports intensius per a l'escolarització inclusiva (SIEI) són dotacions extraordinàries. extraordinàries de professionals que s'incorporen a les plantilles dels centres educatius com a recursos intensius per atendre a l'alumnat amb necessitats educatives especials que ho necessiti.

El SIEI és un recurs per al centre, que se suma als suports universals i addicionals per a la inclusió.

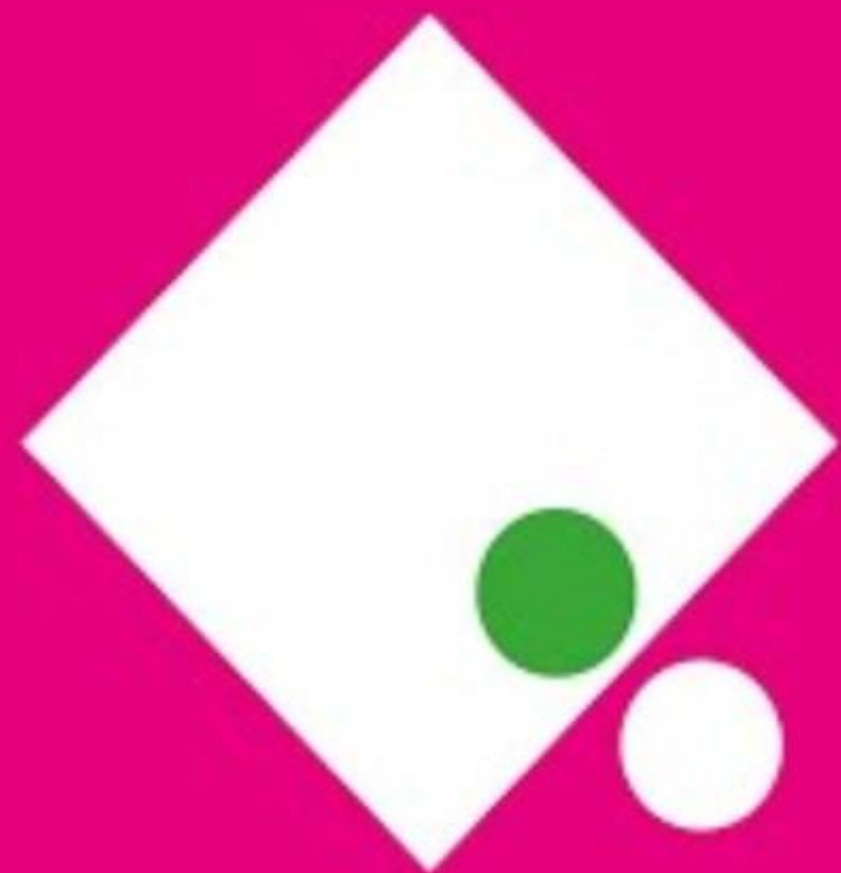
Tot l'alumnat atès al SIEI té un dictamen fet per l'EAP i generalment també un certificat de discapacitat (CAD).

Recursos intensius a les escoles

Els **centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR)**, s'adrecen a un alumne en particular, escolaritzat a l'escola ordinària, on orienten i concreten actuacions ajustades a les seves necessitats educatives, amb la finalitat de promoure la seva autonomia i autodeterminació, i la implicació i l'aprenentatge dels equips docents per a millorar la qualitat de la resposta educativa adreçada a tot l'alumnat.

És un recurs adreçat específicament a l'alumne en qüestió i als equips docents del centre educatiu.

Tot l'alumnat atès pel CEEPSIR té un dictamen de l'EAP que es fa en col·laboració amb la família

6^è curs anual aFFac:
**Neuroeducació
i educació inclusiva**

5a sessió:

Mesures addicionals i intensives per centres inclusius

Bibliografia

Departament d'Educació. (2023). *Mesures i suports universals en el centre educatiu. Orientacions per als centres en la planificació de mesures i suports universals*. Generalitat de Catalunya.

Mumbardó-Adam, C., et al. (2017). Promoviendo la autodeterminación en el aula: el modelo de enseñanza y aprendizaje de la autodeterminación. *Siglo Cero* 48 (2) 41-59. <https://doi.org/10.14201/scero20174824159>

Odom, S. L., et al. (2005). Research in special education: Scientific methods and evidence-based practices. *Exceptional children*, 71(2), 137-148. <https://doi.org/10.1177/001440290507100201>

Schalock, R., Luckasson, R., Tassé, M. (2021). *Discapacitat intel·lectual. Definició, Diagnòstic, Classificació i Sistemes de Suports*. DINCAT

Verdugo, A., Schalock, R. (2010). Últimos avances en el enfoque y concepción de las personas con discapacidad intelectual. *Siglo Cero* 41 (4) 7-21.

Wehmeyer, M. L., Shogren, K. A., Little, T. D., i Lopez, S. J. (2017). Introduction to the self-determination construct. In M. L. Wehmeyer, K. A. Shogren, T. D. Little, i S. J. Lopez (Eds.), *Development of self-determination through the life-course* (pp. 3-16). Springer Science + Business Media. https://doi.org/10.1007/978-94-024-1042-6_1